

Лидерът на ГИ “Справедливост” Иван Груйкин: Новият изборен кодекс – сбогом на илюзиите

В края на миналата седмица Народното събрание гласува Изборния кодекс. С това приключи поредният театрален сезон на Трупa „Парламент“. Липсата на овации е разбираемо с оглед качеството на продукцията, но няма и бурни освирквания. Това е и програмата максимум на най-новото издание на българския политически театър – да не се допусне появата на никаква алтернатива – и като жанр, и като изпълнители – и всичко да си продължи по старому. Дори и с цената на пълното безразличие на уморената и обезверена публика – важното е да се запази монопола на финансираната от бюджета формация и недопускането на нови играчи. Разбираемо и очаквано е поведението на изпълнителите от БСП, ДПС, ГЕРБ и Атака. Жалко за измамените зрители. Промяна на изборните правила и нов изборен кодекс бяха основните искания на протестиращите. Въпреки това приетият кодекс бетонира пълната власт на партийните централи върху резултатите от изборния процес. Няма мажоритарни избори, няма смесена система, няма дори реални преференции в пропорционалните листи – въпреки протестите, въпреки щедрите обещания за промени. Нещата отново са в изходна позиция. Дори по-зле – защото мнозинството вече няма нито енергията, нито желанието пак да излезе на улицата. И защото няколкомесечните протести не успяха да фокусират ума и енергията на хората върху същността на това, което може да промени самия политически модел. Как стана така че ние, преживелите откровените лъжи на социализма, позволяваме на днешния му подобрен вариант отново да ни натика там, откъдето си мислехме, че сме излезли? Преди четвърт век беше невъзможно да се гласува за никой друг освен посочения от Партията кандидат. Днес можем да избираме измежду кандидатите на няколко Партии, или дори да си направим собствена партия, с която да пробиваме изборната бариера. Първото отдавна не ни въодушевява, и затова все по-често в деня на избор отиваме „за гъби“ или гласуваме „с отвращение“. Второто на практика е невъзможно – освен ако не се казваш Симеон, Бойко, Волен .... Това са двете възможности, които ни се предоставят. Категорично не може друго – да избираме не листи от предварително одобрени партийни послушници, а личности, които в нашия избирателен район да се борят с други личности – партийни или независими. Абсурдно е най-често повтаряното клише срещу мажоритарната избирателна система – че така мафията (олигархията) щяла да си купи всичките кандидати. Извинявайте, но къде ни е умът? Че мафията – тя е възможна именно благодарение на сегашното политическо (партийно) статукво. Върхът на мафията са партийните върхушки на управляващите партии, мафията не е нищо различно от БСП, ДПС, ГЕРБ, Атака, техните „обръчи“ и техните „порции“. Те са политическото крило на мафията, без което и нейното икономическо поделение не може да съществува. Кой още вярва, че Бойко Станишев или Ахмед Сидеров ще са бариера срещу икономическата власт на Цветан Божков и Васил Василев? Те са скачени съдове, двете страни на една и съща монета – как тогава едното ще е бариера срещу другото, бариера на самото себе си?

Пропорционална избирателна система не означава задължително мафия и власт на олигархията. Вярно е обаче, че навсякъде пропорционалната система (при различните ѝ разновидности) означава повече власт за партийните елити, и по-малко власт за гражданите. Т.е. – пропорционалните избори са отдавна легитимиран начин за отнемане на народен суверенитет за сметка на политическите корпорации на елита. Разбира се – това е прикрито зад напоителни обяснения как партиите са гарант за политическото, за сблъсъка на политически тези и идеи, за ясното поемане на политическа отговорност и т.н. Всъщност е точно обратното – пропорционалната избирателна система води до монополизирание и парцелиране на политическото пространство между субекти, които имат своите чисто корпоративни цели и интереси. Народният суверенитет е опосреден по начин, който в края на краищата води до отчуждаване на хората от политическа и обществена активност и до пълно делегиране на гласа им на професионална политическа каста. Резултатите може да се видят много добре на днешния европейски политически терен – безидейност и конформизъм, нарастваща власт на неизбрани от хората бюрократи, липса на обществена и удавена в регулации икономическа активност, превръщането на съдебната власт и правосъдието в елитарна и независеща от мнението на хората добавка към политическата система. Вместо вулкан от политически, икономически и управленски идеи, който да блика от половинмилиардното европейско човешко море, наблюдаваме една уморена територия, загрижена единствено да запази изплъзващите ѝ се благоденствие и комфорт. Причината за това е в цялостната политическа действителност, основана на силното опосредяване на народния суверенитет и налагането на елитарни, кабинетни управленски и икономически модели, представяни за връх на европейския хуманизъм, цивилизованост и разум. Всъщност, в напъните си за изкусуряване на съвършената политическа и икономическа действителност европейските лидери напълно изгубиха смисъла. Което се случва винаги, когато някой си присвои правото да говори от името на останалите по най-важните въпроси в живота им – независимо дали се нарича Съветски или Европейски съюз.

Моделът на обезвластяването на народа за сметка на все по-овластените елити в България е потискащо очевиден. Имаме народно събрание, за което реален шанс имат предварително одобрени от партиите кандидати. Изпълнителната власт е функция на така избраното народно събрание. Гражданите нямат изобщо думата при овластяването на съдиите и прокурорите. Имаме Конституционен съд, който също не се избира от нас – и реалната му функция е да бъде патерица на властта (гражданите дори не могат да го сезират). Има и Комисия за защита от дискриминацията, Комисия за защита на конкуренцията, Национален омбудсман, Комисия за защита на потребителите, Комисия за предотвратяване и установяване конфликт на интереси, и т.н. Много органи, много власт, много защита .... Но нито един от тях не се избира от народа и не се контролира от него, нито може да се отзовава. **Цялата тази бутафория има ясни цели – да прикрие факта, че няма разделение на властите и независимо правосъдие, и да обслужва властта. Ако имаме истинско, избрано от хората правосъдие – защо тогава са ни нужни всички тези измислени органи?** И затова символи на конкуренцията в българския бизнес са Валентин Златев и Делян Пеевски; конфликти на интереси се разкриват основно в личното тефтерче на

председателя на Комисията, а председател на управляваща партия законно получава хонорари за милиони; българските потребители са най-защитените потребители (но самите те не го знаят); омбудсманът е толкова независим и ефикасен, че управляващите ги тресе страх от него, и т.н. **Тази тенденция на обезвластяване на суверена чрез многобройни органи и институции, които не се избират и не се контролират от хората, отдавна доминира в Европа.** Комисии за всичко, за което може да се сетите, Съд на европейския съюз в Люксембург, Европейският съд за защита правата на човека в Страсбург, Европейски омбудсман, национални омбудсмани..... различни и аналогични на споменатите по-горе български специализирани органи и юрисдикции, които допълнително трябва да защитават правата на гражданите. Всички тези органи не могат да скрият простия факт, че властта и правосъдието в Европейския съюз съществуват все повече сами за себе си, а бюрокрацията и регулациите са в стихията си. Натоварени с изключителна власт органи и институции, които никой не избира, и съответно – никой не контролира. Може ли при тях да има различен резултат от този, с който неизменно приключват всички мегаломански социалистически авантюри? Миналата седмица САЩ празнуваха един от националните си празници – Деня на президентите. По този повод посетих библиотеката на президента Рейгън в Калифорния. На няколко места имаше театрални импровизации на значими случки от американската история. За пореден път си дадох сметка за това, което се е случило в Новия свят преди не много повече от двеста години. Едни хора, израснали в свобода и отстояване на своята собственост и права, решават да се отърват от колониалната власт, която не са избирали, и в която не са представени. И построяват своята нова държава така, че те – народът – да дават всички власти и да отнемат всяка власт, когато трябва. Британците (тогавашните господари на света) и повечето европейски елити са били убедени, че този наивен американски експеримент няма да успее, че избирането на всички власти от народа е опасно и нелепо, че рано или късно американците ще се върнат в лоното на майката Британска империя и т.н. И тогава надменните европейски елити са презирали и отхвърляли простата, справедлива и работеща логика на американското конституция и държавно устройство – по същия начин, по който европейските бюрократи и днес иронизират принципите и практиките на американската политическа система. Обикновените колонисти са били убедени, че народът трябва да има цялата власт и да я делегира по ясен, логичен и прост за разбиране и упражняване начин. И това е направило Америка уникален пример на свобода, успех и богатство.

Затова въпросът за избирателната система в никакъв случай не е експертен разговор за технологии или целесъобразност. Той е част от идеологическия дебат за начина, по който се упражнява властта. Не ни трябва внушенията на професори-всезнайковци за тънкостите на една или друга избирателна система, а да проявим здрав разум и житейска логика в собствената си преценката как всички власти да зависят в максимална степен от нас. Да си дадем сметка, че народният суверенитет се проявява в максимална степен при мажоритарния избор на парламент, при отделен избор на изпълнителната власт, при прекия избор на съдии – точно обратното на това, което е в България днес. Без разбирането, че обезвластяването на народа (във всички власти) е фундаменталният дефект на българския политически модел, който

трябва да бъде променен – статуквото ще продължи да се възпроизвежда, а ние ще гласуваме с отвращение.